

Guardar esperança en temps difícils

Síntesi de la VII Jornada del Grup Sant Jordi, novembre 2011

A les dificultats que “de sempre” comporta la triple fidelitat a Crist, a les persones concretes i al país –i que el Grup Sant Jordi vol servir-, s’hi afegeix avui la dificultat que té creure en un temps marcat profundament per la secularització, per la dispersió i l’evasió consumista, per encarcaments jeràrquics i dogmàtics, per la ideologia científicista, per la interpretació tòpica i banal de la multiculturalitat...

Per tot això, conservar i transmetre la llum de l’esperança és, a hores d’ara, el més decisiu de tot. Però com mantenir l’esperança quan el context cada cop hi va més a la contra? Com trobar de nou la llavor i vetllar per tal que no es perdi? És, en aquest sentit, que ens trobem en un temps de resistència, en el qual les receptes i les seguretats es veuen i se senten caduques. Des d’on, doncs, conservar i transmetre allò valuós? Des d’on resistir?

Aquest va ser el punt de partida de la **VII Jornada del Grup Sant Jordi de Promoció i Defensa dels Drets Humans**, celebrada a Barcelona el 12 de novembre de 2011, amb la col·laboració dels Equips de Pastoral Política i Comunicació.

El tema de la jornada va ser, doncs, ***Guardar esperança en temps difícils***. Una reflexió des del pensament i des de l’experiència sobre les dificultats del moment present, els motius per a l’esperança i la resistència a aitals dificultats.

Per articular aquesta reflexió, es va comptar amb les ponències de Josep Maria Esquirol, escriptor i professor de Filosofia, sobre ***Guardar esperança des del pensament***; de Juan Rubio, director de Vida Nueva, sobre ***Guardar esperança des del compromís amb els altres***, i de Bernabé Dalmau, monjo de Montserrat, sobre ***Guardar esperança des dels llocs sagrats***.

També s’hi va poder escoltar un conjunt ric de testimonis entorn l’experiència personal d’***Esperar, malgrat tot***, amb les intervencions de Ramon Ibeas, secretari general de Càritas Diocesana de Vitòria; Mercè Soler, expresidenta de l’ACO; Julio Silvestre, rector de la Parròquia de Sant Cristòfol de Castelló; Noemí Ubach, del Moviment de Catòlics Professionals de Barcelona, i Javier Baeza, rector de la Parròquia de San Carlos Borromeo de Entrevías (Madrid).

Temps difícils

No cal insistir en tot allò que ja està a bastament present en el discurs públic sobre la crisi que estem vivint i les dificultats d’ordre econòmic, social, àdhuc polític, que porta associades aquesta crisi. Són prou evidents, si més no en les seves conseqüències, i les reconeixem arreu, en els nostres entorns més immediats. Però hi ha altres dificultats i ombres en el moment present.

En l’ordre del pensament, o d’allò que podríem anomenar la cultura dominant, ens preocupa:

- L’exacerbació de l’aspiració a una banal realització personal, amb un ideal prou desdibuixat i degradat d’aquesta realització, en clau merament individualista.
- El discurs ideològic del científicisme i de la tècnica, que recrea un mite de progrés permanent i d’una pretesa evolució, sovint falsa o buida.
- L’ancoratge en el nihilisme, no com a experiència, sinó com a posició vital des de la que “tot és res”.
- El dogmatisme com aixopluc, que només aporta falses solucions i falses seguretats.

Malauradament, aquests trets tenen conseqüències socials negatives i alguns també es manifesten en la vida de l’Església, particularment en els àmbits centrals de la jerarquia espanyola, on el recurs al dogmatisme i l’uniformitat esdevé el fals refugi quan no es troba la forma adient de presència a l’espai públic. Una Església temptada per l’intervencionisme

polític, massa recelosa de la diferencia però, alhora, amb una realitat interior dividida i fragmentada.

L'anàlisi de les dificultats sempre pot resultar aclaparadora, però no podem perdre de vista dues perspectives que ens han d'ajudar a ponderar i situar, en la justa mesura, aquesta anàlisi. Una perspectiva és la històrica. Hi ha hagut moltes èpoques fosques a la història de la humanitat, del nostre país i de la mateixa església, però en aquests hiverns també s'ha mantingut la vida i hi han germinat llavors de renovació. I tots els hiverns passen. La perspectiva territorial o geogràfica també cal fer-la present. No podem oblidar que dificultats i problemes greus que nosaltres vivim associats a la crisi que estem patint són la normalitat i la perspectiva de futur per a les persones de molts pobles de la terra.

Guardar esperança

Certament, l'anàlisi del moment present aporta ben poques *dades* per a l'esperança. Però la manca de dades no exclou tenir *raons* per a aquesta esperança. Tenir-ne no és fer-se il·lusions, sinó quelcom més profund que no parteix de les evidències del moment.

Sabem de la dificultat de construir un relat ple i satisfactori de sentit. El sentit sempre restarà parcialment misteriós i inaccessible. El dubte sempre ens acompanyarà però, des d'aquesta intempèrie, podem esperar gràcies a les guspires de llum o "de sentit" que naixeran dels nostres *somnis* profètics o dels profetes vertaders, persones que, ben arrelades en Jesucrist, ens aporten aquestes raons d'esperança que poden il·luminar-nos.

L'esperança, des de la tradició bíblica, no és únicament un afer personal; la promesa de la salvació ho és també per a tot el poble de Déu. També aquí hem de defugir la visió reduccionista de l'individualisme de la realització "personal" i obrir-nos vers el pròxim i la comunitat.

Des d'on resistir

Esperança i resistència són dos dinamismes vinculats. És en la mesura que guardem esperança que podem resistir, però és perquè resistim que podem esperar. Sense aquesta capacitat de resistència enfront les forces disgregadores, res no podríem esperar. L'esperança és el motor i, alhora, el resultat de resistir. Esperança i resistència es retroalimenten.

La resistència pot demanar "retirar-se". Una retirada a les casernes d'hivern o, més encara, al desert, que és el lloc bíblic per excel·lència on retirar-se, no per desentendre's de la realitat, sinó com a preparació interior i lloc de resistència.

En qualsevol cas, la resistència es mou sempre als marges i no des del poder. També podem resistir des dels llocs sagrats, entesos com tot espai des d'on es pugui somniar esperança.

Com resistir i fer créixer l'esperança

Benet XVI, en la seva encíclica *Spe Salvi* (en esperança varem ser salvats), ens ensenya tres espais privilegiats d'aprenentatge i exercici de l'esperança: la pregària –atès que sempre podem adreçar-nos a Déu–, actuar i sofrir en la construcció del Regne de Déu –tal com ens ensenya l'evangeli–, i la perspectiva del Judici o l'hora que Déu fa justícia.

Ens cal resistir en el present, sense nostàlgia. El present és el do de Déu, ara i aquí. És en el compromís amb el present que podem transformar el "tot és res" nihilista en el "tot és gràcia" cristià.

Ens cal resistir fent costat al proïsme, des de la mirada atenta envers l'altre, des de la cura de l'altre, essent església samaritana. Resistim fent casa, edificant comunitat des de la proximitat i la confiança amb l'altre, des de la relació personal. Oberts sempre al diàleg.

Podem resistir des de l'experiència de quelcom que és diferent i que ens transcendeix, d'allò que és essencial, amb una fe austera i amb frescor evangèlica, sòlida, fonda, però no bèl·lica.

Podem resistir si esdevenim capaços d'experimentar la profunditat de la bondat (del bé), de tot allò que és veritable i de tot allò que és bell. Experimentar la profunditat de tot allò de valuós que Déu ha posat al món i que ens fa sentir privilegiats i joiosos d'haver acollit el do de la fe.

Resistir no és acceptar la derrota, no és passivitat ni manca d'acció. Resistir és actuar amb realisme i coherència. Resistir, al capdavant, és guanyar!